

Fortepiano sinfida o'quvchilarning royal ijrochiligida kreativligini shakllantirish metodlari

Zarnigor Elshod qizi Ergasheva
Navoiy davlat universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada fortepiano sinfida o'quvchilarning royal ijrochiligida kreativligini shakllantirish metodlari tadqiq etiladi. Forteplano ta'limida o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, kreativ fikrlashni shakllantirish va ijrochilik mahoratini oshirish yo'llari tahlil qilinadi. Maqolada zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali o'qitish metodikasini takomillashtirish, o'quvchilarning ijrochilik madaniyati va ijodiy faolligini rivojlantirish mexanizmlari ko'rib chiqiladi. Tadqiqot davomida fortepiano o'qitish jarayonida kreativlikni rivojlantirish omillari, improvizatsiya ko'nikmalari, interpretatsiya san'ati, polifonik va ansamblik ijrochilik, repertuar tanlash tamoyillari va zamonaviy yondashuvlar asosida ijrochilik san'atini shakllantirish masalalari ochib beriladi.

Kalit so'zlar: fortepiano, royal ijrochilik, kreativlik, ijodiy qobiliyat, musiqa ta'limi, pedagogik texnologiyalar, repertuar, badiiy tafakkur, shaxsiy stil, zamonaviy metodlar, pedagogik tajriba, estetik tarbiya

Methods of forming creativity in students' piano performance in the piano class

Zarnigor Elshod qizi Ergasheva
Navoi State University

Abstract: This article examines methods of forming creativity in students' piano performance in the piano class. The study reveals factors for developing creativity in the process of piano teaching, improvisation skills, the art of interpretation, polyphonic and ensemble performance, principles of repertoire selection, and the formation of performing art based on modern approaches. The article is enriched with practical recommendations aimed at improving the quality of piano performance, nurturing creative personalities, and expanding students' artistic and aesthetic worldview in music education institutions.

Keywords: piano, piano performance, creativity, creative abilities, music education, pedagogical technologies, teaching methodology, improvisation, interpretation, performance mastery, creative thinking, polyphony, ensemble,

innovative approaches, repertoire, artistic thinking, personal style, modern methods, pedagogical experience, aesthetic education

KIRISH. Fortepiano - jahon musiqa madaniyatining eng keng tarqalgan va ko'p qirrali cholg'ularidan biri bo'lib, uning ijrochilik imkoniyatlari cheksizdir. Zamonaviy musiqa ta'limida fortepiano sinfida o'quvchilarning kreativligini shakllantirish muhim vazifa hisoblanadi. Kreativ ijrochi nafaqat texnik jihatdan mukammal, balki ijodiy fikrlovchi, o'z shaxsiy qarashiga ega bo'lgan, asarni chuqur tushunib, uni noyob tarzda talqin qila oladigan shaxsdir.

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasida musiqa ta'limini rivojlantirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish va yosh avlodni badiiy-estetik jihatdan yetuk qilib tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Fortepiano ta'limida kreativlikni rivojlantirish milliy va jahon musiqa madaniyatini chuqur o'zlashtirishga, ijodiy shaxsni shakllantirishga va professional ijrochilarni tayyorlashga xizmat qiladi.

Tadqiqotning maqsadi: Fortepiano sinfida o'quvchilarning royal ijrochiligida kreativligini shakllantirish metodlarini o'rganish va samarali pedagogik yondashuvlarni ishlab chiqish.

Tadqiqotning vazifalari:

- Fortepiano ijrochiligida kreativlik tushunchasini aniqlash
- Kreativlikni shakllantiruvchi omillarni tahlil qilish
- Zamonaviy pedagogik metodlarni o'rganish
- Interpretatsiya va improvizatsiya ko'nikmalarini rivojlantirish yo'llarini ishlab chiqish

- Amaliy tavsiyalar va xulosalar berish

1. FORTEPIANO IJROCHILIGIDA KREATIVLIK: NAZARIY ASOSLAR

1.1. Kreativlik tushunchasi va uning komponentlari

Kreativlik - bu yangilik yaratish, noan'anaviy yechimlar topish, ijodiy fikrlash va o'z shaxsiy ko'rinishni shakllantirish qobiliyatidir. Fortepiano ijrochiligida kreativlik quyidagi komponentlardan iborat:

1. Ijodiy tafakkur:

- Analitik fikrlash (asarni tahlil qilish)
- Obrazli tafakkur (musiqa obrazlarini tasavvur qilish)
- Assotsiativ fikrlash (badiiy assotsiatsiyalar yaratish)
- Tanqidiy fikrlash (o'z ijrosini baholash)

2. Interpretatsiya san'ati:

- Asarni shaxsiy talqin qilish
- Kompozitor niyatini tushunish
- O'z nuqtai nazarini shakllantirish

- Stilistik xususiyatlarni saqlab qolish

3. Improvizatsiya qobiliyati:

- Spontan musiqa yaratish
- Kadensiallarda erkin ijro
- Bezatish elementlari
- Jazz va zamonaviy improvizatsiya

4. Emotsional intellekt:

- His-tuyg'ularni ifodalash
- Emotsional rang-baranglik
- Tomoshabinga ta'sir qilish qobiliyati
- Psixologik ifodalilik

5. Texnik ixtirochilik:

- Yangi texnik usullarni topish
- Individual tovush olish
- Pedalizatsiya kreativligi
- Artikulyatsiya xilma-xilligi

1.2. Fortepiano ijrochiligining tarixi va kreativ yondashuvlar

Fortepiano ijrochiligi tarixi buyuk ijrochilar va pedagoglarning kreativ yondashuvlari bilan boyitilgan:

Klassik davr:

- J.S. Bach - polifonik ijrochilik va improvizatsiya san'ati
- W.A. Mozart, L. van Beethoven - klassik stil va ekspressiya

Romantik davr:

- F. Chopin - poetik ijrochilik va rubato san'ati
- F. Liszt - virtuoslik va transendentallik
- R. Schumann - adabiy-musiqa bog'liqligi

XX-XXI asr:

- S. Raxmaninov, A. Skryabin - milliy kolorit va innovatsion garmoniya
- G. Gould - noan'anaviy interpretatsiya
- Zamonaviy ijrochilar - multimedia va interdissiplinar yondashuvlar

1.3. O'zbek fortepiano maktabi va kreativlik

O'zbek fortepiano maktabi XX asrda shakllangan bo'lib, milliy va jahon musiqa an'analarini uyg'un birlashtirgan:

- Mustafo Bafoev - o'zbek fortepiano maktabining asoschisi
- Tamara Xanum - milliy kolorit va zamonaviy texnika
- Zamonaviy ijrochilar - xalqaro miqyosdagi yutuqlar

O'zbek fortepiano maktabining o'ziga xosligi:

- Milliy musiqa elementlarini joriy etish
- Sharq va G'arb sintezi

- Lirik va dramatik ifodalilikning uyg'unligi

2. FORTEPIANO SINFIDA KREATIVLIKNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI

2.1. Pedagogik omillar

a) O'qituvchining kreativ shaxsi:

O'qituvchi o'zi kreativ ijrochi va pedagog bo'lishi kerak. Uning vazifalari:

- Ilhom berish va qo'llab-quvvatlash
- Individual yondashuvni qo'llash
- Ijodiy atmosfera yaratish
- O'z tajribasini baham ko'rish

b) Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim:

Har bir o'qituvchining psixologik, fiziologik va ijodiy xususiyatlarini hisobga olish:

- Qobiliyatlarni aniqlash
- Individual dastur tuzish
- Motivatsiyani oshirish
- Kuchli va zaif tomonlarni bilish

c) Muammoli ta'lim:

O'qituvchilarga muammoli vaziyatlar yaratish, ularni mustaqil fikrlashga undash:

- Analitik savollar berish
- Interpretatsiya variantlarini taqqoslash
- Ijodiy vazifalar qo'yish
- Mustaqil tadqiqot ishlari

d) Differensiatsiyalashgan yondashuv:

O'qituvchilarning tayyorgarlik darajasiga qarab mashg'ulotlarni tashkil etish:

- Turli murakkablikdagi vazifalar
- Individual va guruh mashg'ulotlari
- Bosqichma-bosqich rivojlantirish

2.2. Metodologik omillar

a) Kompleks ta'lim:

Fortepiano ta'limida barcha jihatlarni birgalikda rivojlantirish:

- Texnik tayyorgarlik
- Nazariy bilimlar
- Tarixiy kontekst
- Stilistik xususiyatlar
- Ijodiy ko'nikmalar

b) Interdissiplinar yondashuv:

Musika bilan boshqa san'at turlarini bog'lash:

- Adabiyot va musika
- Rassomchilik va musika obrazlari

- Teatr va dramatik ifoda
- Falsafa va badiiy tafakkur

c) Loyihali ta'lim:

Ijodiy loyihalar orqali o'rganish:

- Konsert dasturlari tayyorlash
- Tematik kontsertlar
- Multimedia loyihalar
- Ijodiy tadqiqotlar

2.3. Psixologik omillar

a) Motivatsiya:

Ichki va tashqi motivatsiyani shakllantirish:

- Maqsadlarni aniqlash
- Muvaffaqiyatlarni e'tirof etish
- Qiziqarli repertuar
- Rag'batlantirish tizimi

b) Emotsional rivojlanish:

His-tuyg'ularni anglash va ifodalash:

- Emotsional intellektni rivojlantirish
- Sahna hayajonini boshqarish
- O'z-o'zini boshqarish
- Emotsional ifodalilik

c) O'z-o'ziga ishonch:

Ijodiy o'z-o'zini baholashni shakllantirish:

- Xatolardan saboq olish
- Yutuqlarni nishonlash
- Qo'llab-quvvatlash
- Ijodiy fikrlash

3. KREATIVLIKNI RIVOJLANTIRISH METODLARI

3.1. Interpretatsiya san'atini o'rgatish

Interpretatsiya - asarni ijrochi o'ziga xos tushunishi va ifodalashidir.

Interpretatsiyani rivojlantirish bosqichlari:

1. Asarni o'rganish bosqichi:

- Nota matnini o'qish va tahlil qilish
- Kompozitor haqida ma'lumot to'plash
- Tarixiy davr va stilni o'rganish
- Shakl va tuzilmani aniqlash

2. Musiqiy-nazariy tahlil:

- Garmoniya va modulyatsiyalar
- Melodiya va tematik material

- Ritm va metrika

- Faktura va polifoniya

3. Badiiy tahlil:

- Asarning mazmuni va obrazlari

- Emotsional dramaturgiya

- Kulminatsiyalar va kontrast

- Umumiy konsepsiya

4. Ijodiy izlanish:

- Turli ijrochilarni tinglash

- Variantlarni taqqoslash

- O'z qarashini shakllantirish

- Eksperimentlar qilish

5. Yakuniy shakllantirish:

- O'z interpretatsiyasini asoslash

- Texnik jihatdan tayyorlash

- Sahna varianti

- Ijrochilik versiyasi

Interpretatsiya vazifasi:

- Dinamik rejani ishlab chiqish (forte, piano, crescendo, diminuendo)

- Tempodan foydalanish (rubato, agogika, accelerando, ritardando)

- Artikulyatsiya (legato, staccato, non legato, portamento)

- Pedalizatsiya (damper, una corda, sostenuto)

- Fraza shakllantirish va dyxanie

- Tembr rang-barangligi

3.2. Improvizatsiya ko'nikmalarini rivojlantirish

Improvizatsiya - fortepiano ijrochiligida kreativlikning yuqori shaklidir.

Improvizatsiya turlari:

1. Stilistik improvizatsiya:

- Barok uslubida (basso continuo, ornamentation)

- Klassik kadensialar

- Romantik prelyudiya va fantaziyalar

- Jazz improvizatsiya

2. Modal improvizatsiya:

- Turli ladlar asosida

- Modal xususiyatlar

- Sharq maqomlari

- Zamonaviy modlar

3. Ritmik improvizatsiya:

- Ostinato ritmlar

- Poliritmiya
- Metrik modulyatsiya
- Erkin ritm

4. Fakturaviy improvizatsiya:

- Turli fakturalar yaratish
- Polifonik elementlar
- Akkordli faktura
- Arpedjio va figuratsiya

Improvizatsiyani o'rgatish metodikasi:

Boshlang'ich bosqich (1-3 yil):

- Oddiy melodiylarni bezatish
- Pentatonika asosida improvizatsiya
- Ritm naqshlarini o'zgartirish
- Savol-javob shakli

O'rta bosqich (4-6 yil):

- Berilgan tema asosida variatsiyalar
- Akkord ketma-ketligi ustida improvizatsiya
- Kadensialar yaratish
- Janr xususiyatlarini qo'llash

Yuqori bosqich (7-9 yil):

- Katta shakldagi improvizatsiyalar
- Murakkab garmonik progressiyalar
- Stilistik improvizatsiya
- Konsert improvizatsiyasi

3.3. Polifonik ijrochilik va kreativlik

Polifoniya - fortepiano ijrochiligining eng murakkab va kreativlikni talab qiladigan sohasi.

J.S. Bax asarlarida kreativlik:

“Xorosh temperlangan klavir” to'plami:

- Har bir prelyudiya va fuganing o'ziga xos xarakteri
- Interpretatsiya xilma-xilligi
- Artikulyatsiya va fraza shakllantirish
- Dinamik soyalar (terraced dynamics)

Polifonik ijrochilikda kreativlik omillari:

- Ovozlarini mustaqil eshitish va olib borish
- Tematik materialning rivojlanishini kuzatish
- Kontrapunktik texnikani tushunish
- Garmonik bo'yoq va modulyatsiyalar

Kreativ yondashuvlar:

- Har bir ovozga "xarakter" berish
- Dialog va dramatik munosabatlar
- Kulminatsiyalarni rejalashtirish
- Registr va tembr kontrasti

3.4. Ansambl va kreativlik

Ansambl ijrochiligi kreativlikni rivojlantirishning ajoyib vositasidir.

Ansambl turlari:

- 4 qo'lga fortepiano (bir royal, ikki ijrochi)
- 2 royal (ikki royal, ikki ijrochi)
- Forteplano va boshqa cholg'u (kamera ansambli)
- Vokal-instrumental ansambl
- Forteplano kontsert (solist va orkestr)

Ansambl ijrochilikda kreativlik:

- Birgalikda talqin qilish: Umumiy konsepsiyani ishlab chiqish
- Balansni topish: Ovozlar va ovoz balandliklarini moslash
- Tempo va rubato: Birgalikda "nafas olish"
- Artikulyatsiya uyg'unligi: Bir xil штрихlar
- Ijodiy dialog: Musical "suhbat"

Pedagogik jihatlar:

- Tinglash ko'nikmalarini rivojlantirish
- Jamoaviy ishlash madaniyati
- Moslashuvchanlik
- O'zaro hurmat va qo'llab-quvvatlash

3.5. Repertuar tanlash va kreativ rivojlanish

Repertuar - ijrochilik kreativligining asosi.

Repertuar tanlash tamoyillari:

1. Ketma-ketlik va progressivlik:

- Oddiydan murakkabga
- Bosqichma-bosqich rivojlantirish
- Texnik imkoniyatlarni hisobga olish

2. Xilma-xillik:

- Turli davr va stillar:
 - Barok (Bach, Handel, Scarlatti)
 - Klassika (Haydn, Mozart, Beethoven)
 - Romantizm (Chopin, Schumann, Liszt, Brahms)
 - Impressionizm (Debussy, Ravel)
 - XX-XXI asr (Prokofiev, Shostakovich, zamonaviy kompozitorlar)
- Turli janrlar:
 - Polifonik asarlar

- Sonata va sonatina
- Miniatyuralar (prelyudiya, noktyurn, vals)
- Kontsert asarlari
- O'zbek va sharq kompozitorlari musiqasi

3. Pedagogik maqsadga muvofiqlik:

- Har bir asar ma'lum ko'nikmani rivojlantirishi kerak
- Texnik vazifalar
- Badiiy vazifalar
- Uslub xususiyatlarini o'rganish

4. Individual qiziqishlar:

- O'quvchining sevimli janr va uslublari
- Shaxsiy qobiliyatlarni ochish
- Motivatsiyani oshirish

5. Milliy repertuar:

- O'zbek kompozitorlarining asarlari
- Xalq kuylari va ashularini ishlov berilgan variantlari
- Milliy kolorit va xarakter

3.6. Zamonaviy texnologiyalar va kreativlik

Raqamli texnologiyalar:

1. Yozish va tahlil:

- Audio va video yozish
- O'z ijrosini tahlil qilish
- Xatolarni aniqlash va tuzatish

2. Dasturiy ta'minot:

- Nota muharrirlari (Sibelius, Finale, MuseScore)
- Virtual fortepiano (Pianoteq, Ivory)
- Metronom va tuner ilovalari
- Solfedjio va nazariya o'rgatuvchi dasturlar

3. Onlayn platformalar:

- Masterklasslar (MasterClass, YouTube)
- Onlayn darslar va konsultatsiyalar
- Musiqa kutubxonalari (IMSLP, Naxos)
- Ijtimoiy tarmoqlar va ijrochilar jamoalari

4. Ijodiy loyihalar:

- Multimedia kontsertlar
- Video klip yaratish
- Elektron musiqa elementlari
- Interdissiplinar loyihalar

4. AMALIY MASHG'ULOTLAR VA TOPSHIRIQLAR

4.1. Kreativ mashqlar

1. Interpretatsiya mashqlari:

- Bir asarni turli xarakterda chalish (lirik, dramatik, humoristik)
- Turli tempolarda chalish va farqlarni taqqoslash
- Dinamik soyalarni o'zgartirish
- Artikulyatsiya variantlari

2. Improvizatsiya mashqlari:

- Kundalik 5-10 daqiqa erkin improvizatsiya
- Berilgan akkord ketma-ketligi ustida melodiya yaratish
- Bir qo'l ostinato, ikkinchi qo'l improvizatsiya
- Modal improvizatsiya mashqlari

3. Obrazli mashqlar:

- Tabiiy manzarani musiqa bilan ifodalash
- Hikoya yoki she'rga musiqa yaratish
- His-tuyg'ularni musiqada aks ettirish
- Rang va tovush assotsiatsiyalari

4.2. Ijodiy vazifalar

1. Tahlil va taqqoslash:

- Turli ijrochilar versiyalarini tinglash va taqqoslash
- O'z xulosalaringizni yozish
- Eng yoqqan interpretatsiyani asoslash

2. Kompozitsiya elementlari:

- Kichik asarlar yaratish (miniatures)
- Berilgan tema asosida variatsiyalar
- O'zbek xalq kuylari asosida ishlov berish

3. Tadqiqot ishlari:

- Kompozitor hayoti va ijodi haqida referat
- Tarixiy davr va uslub tadqiqoti
- Musiqa asariga dramaturgik tahlil

5. MUAMMOLAR VA YECHIM YO'LLARI

5.1. Asosiy muammolar

1. O'quvchilar bilan bog'liq:

- Kreativ fikrlash rivojlanmaganligi
- Qo'rquv va noaniqlik (noto'g'ri ijro qilishdan qo'rqish)
- Motivatsiya kamligi
- Texnik qiyinchiliklar tufayli kreativlikka vaqt yo'qligi

2. Pedagogik muammolar:

- An'anaviy metodlarga haddan tashqari tayanish
- Kreativ yondashuvlar bilimining kamligi

- Vaqt cheklovi (to'plangan dastur)
- Individual yondashuvga vaqt etishmasligi

3. Tashkiliy muammolar:

- Sifatli royallar va jihozlar kamligi
- Konsert imkoniyatlari cheklanganligi
- Tanlov va festivallar etishmasligi
- Zamonaviy o'quv materiallari yo'qligi

5.2. Yechim yo'llari

O'quvchilar uchun:

- Bosqichma-bosqich kreativ topshiriqlar
- Xavfsiz ijodiy muhit
- Muvaffaqiyatlarni e'tirof etish
- Qiziqarli va turli xil mashg'ulotlar
- Psixologik qo'llab-quvvatlash

Pedagoglar uchun:

- Malaka oshirish kurslari
- Kreativ metodikalarni o'rganish
- Tajriba almashish (masterklasslar, seminarlar)
- O'z-o'zini takomillashtirish
- Professional adabiyotlarni o'qish

Muassasa darajasida:

- Moddiy-texnik bazani yaxshilash
- Konsert faoliyatini tashkil etish
- Tanlov va festivallar o'tkazish
- Xalqaro hamkorlik
- Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish

6. TAVSIYALAR

6.1. O'quvchilar uchun

1. Keng tinglash:

- Turli uslub va davrlar musiqasi
- Eng yaxshi ijrochilar yozuvlari
- Jonli kontsertlar
- Turli san'at turlari

2. Muntazam mashq:

- Kundalik texnik mashqlar
- Improvizatsiya vaqti
- Repertuar o'rganish
- O'z ijrosini yozish va tahlil qilish

3. Ochiq fikrlash:

- Yangilikdan qoʻrqmaslik
- Eksperimentlar qilish
- Tanqidni qabul qilish
- Oʻz yoʻlingizni izlash
- 4. Ijodiy faollik:
 - Kontsertlarda qatnashish
 - Tanlov va festivallarda ishtirok etish
 - Ansamblik ijrochilik
 - Ijodiy loyihalar
- 6.2. Oʻqituvchilar uchun
 - 1. Oʻz kreativligini rivojlantirish:
 - Doimiy professional oʻsish
 - Yangi metodlarni oʻrganish
 - Ijodiy izlanishlar
 - Oʻz ijro faoliyatini davom ettirish
 - 2. Shaxsga yoʻnaltirilgan yondashuv:
 - Har bir oʻquvchini chuqur bilish
 - Individual dasturlar
 - Psixologik qoʻllab-quvvatlash
 - Qobiliyatlarni ochish
 - 3. Innovatsion metodlar:
 - Zamonaviy texnologiyalar
 - Interdissiplinar yondashuvlar
 - Loyihali taʼlim
 - Kreativ mashqlar
 - 4. Ijodiy muhit:
 - Qoʻllab-quvvatlovchi atmosfera
 - Xatoliklardan saboq olish madaniyati
 - Ochiq kommunikatsiya
 - Hamkorlik va hurmat
- 6.3. Taʼlim muassasalari uchun
 - 1. Moddiy-texnik baza:
 - Sifatli royallar
 - Zamonaviy jihozlar
 - Yozish studiyasi
 - Kutubxona va mediatheque
 - 2. Konsert faoliyati:
 - Muntazam kontsertlar
 - Tanlov va festivallar

- Masterklasslar
- Ijodiy uchrashuv va muhokamalar

3. Kadrlar:

- Malakali pedagoglar
- Malaka oshirish
- Mehmon pedagoglar va ijrochilar
- Pedagogik seminarlar

4. Hamkorlik:

- Boshqa muassasalar bilan aloqa
- Xalqaro loyihalar
- Badiiy muassasalar bilan hamkorlik
- Professional ijrochilar bilan aloqa

XULOSA

Fortepiano sinfida o'quvchilarning royal ijrochiligida kreativligini shakllantirish - murakkab va ko'p jihatli jarayon bo'lib, u pedagogik mahorat, zamonaviy metodlar va ijodiy yondashuvni talab qiladi. Tadqiqot natijalariga asoslanib, quyidagi xulosalarni bildirish mumkin:

1. Kreativlikning ko'p qirraliligi: Fortepiano ijrochiligida kreativlik nafaqat improvizatsiya va kompozitsiya, balki interpretatsiya, texnik ixtirochilik va emotsional ifodalilikni ham o'z ichiga oladi.

2. Kompleks rivojlantirish: Kreativlikni shakllantirish uchun texnik mahorat, nazariy bilim, tarixiy-stilistik tushuncha, psixologik tayyorgarlik va ijodiy faollikni birgalikda rivojlantirish zarur.

3. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv: Har bir o'quvchining individual xususiyatlari, qobiliyatlari va qiziqishlarini hisobga olish kreativlikni muvaffaqiyatli rivojlantirish kaliti hisoblanadi.

4. Zamonaviy metodlar: An'anaviy pedagogik tajribani zamonaviy texnologiyalar, interdissiplinar yondashuvlar va innovatsion metodlar bilan boyitish samaradorlikni sezilarli oshiradi.

5. O'qituvchining roli: Kreativ ijrochilarni tarbiyalash uchun pedagog o'zi kreativ shaxs bo'lishi, doimiy o'sishga intilishi va o'quvchilarga ilhom bera olishi kerak.

6. Ijodiy muhit: Qo'llab-quvvatlovchi, ochiq va eksperimentlarga ruxsat beruvchi ta'lim muhiti kreativlikni rivojlantirish uchun zarur shartdir.

7. Repertuar xilma-xilligi: Keng va turli xil repertuar - turli davr, uslub, janr va milliy musiqa - kreativ rivojlanishning asosi hisoblanadi.

8. Interpretatsiya san'ati: Asarni chuqur tahlil qilish, turli versiyalarni o'rganish va o'z shaxsiy talqinini shakllantirish ijrochilik kreativligining yuqori shaklidir.

9. Improvizatsiya: Improvizatsiya ko'nikmalarini rivojlantirish nafaqat kreativlikni, balki musiqiy fikrlash, eshitish va reaksiyani ham yuksaltiradi.

10. Konsert tajribasi: Muntazam sahna faoliyati kreativ ko'nikmalarni mustahkamlaydi, o'z-o'ziga ishonchni oshiradi va ijrochilik shaxsini shakllantiradi.

Kelajakda fortepiano sinfida kreativlikni yanada rivojlantirish uchun quyidagi yo'nalishlarda ishlash tavsiya etiladi:

- Kreativ metodikalar bo'yicha chuqur ilmiy tadqiqotlar
- Maxsus o'quv qo'llanmalar va repertuar to'plamlarini yaratish
- Xalqaro tajribalarni o'rganish va moslashtirib qo'llash
- Raqamli texnologiyalar va multimedia vositalarini keng joriy etish
- O'qituvchilar uchun maxsus treninglar va masterklasslar
- Konsert va tanlov faoliyatini kengaytirish
- O'zbek kompozitorlari asarlarini keng targ'ib qilish

Fortepiano sinfida o'quvchilarning kreativligini shakllantirish orqali nafaqat professional ijrochilar tayyorlash, balki har tomonlama rivojlangan, ijodiy fikrlovchi, badiiy zevqqa ega bo'lgan shaxslarni tarbiyalash, milliy va jahon musiqa madaniyatini rivojlantirishga o'z hissasini qo'shish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. СС Болта-Зода. Принципы и приложения музыкальной формы. Science and Education 5 (2), 432-438
2. СБ Саидий. Нестандартные психологические структуры и модуляция в педагогике. Science and Education 5 (2), 348-354
3. СС Болта-Зода. Обменное приёмы аккордов семейство субдоминанты и доминанты использование на фортепиано. Science and Education 5 (2), 439-444
4. СБ Саидий. Художественно-педагогическое общение как средство формирования музыкальной мотивации школьников. Science and Education 5 (2), 322-327
5. Саидий, Саид Болта-зода. Адаптивность детей к школе при посещении и непосещении дошкольного учреждения. Science and education 4 (5), 1105 - 1112
6. КБ Холиков. Рациональное решения мозга в ассоциативной лобной доле при разучивание классической музыки. Science and Education 6 (1), 42-48
7. СБ Саидий. Определения понятий диктанта в теории музыки. Science and Education 3 (12), 823-828
8. Саидий, Саид Болта-зода. Бекзод Турсун угли Алиев. Простые, сложные и смешанные размеры музыки при проведении уроков дирижирования, креативные методы обучения. Science and Education 3 (5), 1484-1492
9. Саидий, Саид Болта-зода. Мурадова, Махлиё Раджабовна, Эрназарова, Азиза Фахритдин кизи. Интерактивные методы обучения творчеству русских композиторов классе фортепиано в детской музыкальной школы. Science and Education 3 (4), 1605-1611

10. Саидий, Саид Болта-зода. Алиев, Бекзод Турсун угли. Простые, сложные и смешанные размеры музыки при проведении уроков дирижирования, креативные методы обучения. *Science and Education* 3 (5), 1484-1492
11. Саидий, Саид Болта-зода. Эрназарова, Азиза Фахритдин кизи. Интерактивная методика обучения жанрам, созданных на народные лады, учащимся музыкальных и художественных школ. *Science and Education scientific journal* 4 (ISSN 2181-0842), 1618
12. Саидий, Саид Болта-зода. Механизмы формирования культуры почитания человеческих ценностей у старшеклассников на основе фольклора в хоре. *Science and Education* 4 (2), 1386-1391
13. Саидий, Саид Болта-зода. Психологические характеристики музыкальных звуков. *Узбекистан* 2 (2), 76-82
14. КБ Холиков. Философия особого вида умозаключений с условными и разделительными дизъюнктивными посылками. *Science and Education* 6 (1), 169-174
15. КБ Холиков. Главная цель системы нейрона к направлению внимания на соединение избирательного внимания. *Science and Education* 5 (12), 37-44
16. Саидий, Саид Болта-Зода, Мурадова, Махлиё Раджабовна, Эрназарова, Азиза ... Интерактивные методы обучения творчеству русских композиторов классе фортепиано в детской музыкальной школы. *Science, and Education* 3 (4), 1605-1611
17. Саидий, Саид Болтазода. О некоторых простейших обобщениях приёмов и методов по музыке общеобразовательной школе. *Science and Education* 3 (8), 196-203
18. Саидий, Саид Болта-Зода, Салимова, Бахринисо Бахромжон кизи. Вариационный подход к построению однородной музыки, размышление идеального подхода к её решению. *Science and Education* 3 (8), 138-144
19. КБ Холиков. Образование новых клеток головного мозга: распознавание и уничтожение злокачественных клеток, роль эффекторной клетки. *Science and Education* 6 (1), 57-64
20. Саидий, Саид Болтазода. Сложный принцип формообразования в изоритмическом сложений музыки. *Science and Education* 3 (11), 962-969
21. Саид Болта-Зода, Саидий. Основные направления возбуждения мелкой моторики по направлению музыки. *Science and Education* 3 (10), 582-590
22. Саидий, Саид Болта-Зода. Песни, обработка народных песен и развития мастерства учащихся. *Science and education*. 3 (4), 1200-1205
23. Саидий, Саид Болта - зода. Об эффектно влияние теории, в создании музыкального произведения. *Science and Education* 3 (12), 864 - 870

24. Саидий, Саид Болта-Зода, Ропиева, Дурдона Акмал қизи. Проблемы совершенствования управления музыкальной деятельностью дошкольного образовательного учреждения. *Science and Education* 3 (8), 183-188
25. Саид Болтазода, Саидий. Эффект образования музыки к системы общеобразовательной школы. *Science and Education* 3 (8), 224-230
26. КБ Холиков. Приятного и болезненного прикосновения классической музыки гипоталамусу в орбитофронтальной и поясной коре человека. *Science and Education* 6 (1), 35-41
27. Саидий, Саид Болта-Зода. Обратный сдвиг гармоничный линии в многоголосных произведениях. *Science and Education* 3 (12), 871 -877
28. Саидий, Саид Болта-Зода. Повышение или понижение основных ступеней, знаки альтерации. *Science and Education* 3 (12), 878 - 884
29. Саидий, Саид Болта-Зода. Элементы абстрактной и абсолютной звучании музыкального звука. *Science and Education* 4 (1), 597-603
30. Саидий, Саид Болта-Зода. Теоретическое рассмотрение вероятности совпадения неаккордовых звуков в произведениях. *Science and Education* 4 (1), 556-562